

Література:

1. Про дерадянізацію законодавства. Закон України від 21 квітня 2022 року. URL: № 2215-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text>.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода, Міжнародний документ від 27.06.2014 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

3. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-40>

ПРАВОВІ АСПЕКТИ УЧАСТІ УКРАЇНИ У ПРОГРАМІ ЄС LIFE – ПРОГРАМІ ДІЙ З ДОВКІЛЛЯ ТА КЛІМАТУ

Коваленко Т. О.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри земельного та аграрного права
Навчально-наукового інституту права*

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Законом України від 20 вересня 2022 р. ратифіковано Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС LIFE – Програмі дій з довкілля та клімату, укладену 24 червня 2022 р. в м. Києві та 13 липня 2022 р. у м. Празі [1]. Зазначену Угоду ще наприкінці червня 2022 р. підписали Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець та Комісар ЄС з питань навколишнього середовища, океанів і рибальства Віргініюс Сінкявічюс під час його візиту на Київщину. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС LIFE застосовується з 1 січня 2021 року. Вона залишається чинною, поки це буде необхідно для всіх проєктів та дій, що фінансуються Програмою LIFE, усіх дій, необхідних для захисту фінансових інтересів ЄС, та поки всі фінансові зобов'язання, що випливають із виконання цієї Угоди між Сторонами, будуть завершені.

Ратифікація Угоди відкрила перед Україною джерела фінансування, які раніше були недоступні. За рахунок співфінансування LIFE країна матиме більше можливостей для відновлення пошкоджених чи знищених природних екосистем, будівництва центрів реабілітації тварин та

ревіталізації річок тощо. Зокрема, на 2022 рік Єврокомісія оголосила 34 конкурсні пропозиції на суму 598 млн євро. Вже зараз до участі в конкурсі Програми LIFE відібрано ряд українських проєктів [2].

Програма дій із навколишнього середовища та клімату (LIFE) була запроваджена Регламентом (ЄС) № 1293/2013 Європейського Парламенту та Ради на період 2014–2020 років, та є останньою в серії програм Союзу з 1992 року, які підтримують впровадження екологічного та кліматичного законодавства та пріоритетів політики. Програма LIFE є єдиною програмою, яка спеціально присвячена навколишньому середовищу та кліматичним діям, і тому відіграє вирішальну роль у підтримці впровадження законодавства та політики Союзу в цих сферах. Вона розроблена для підтримки демонстрації методів, підходів і найкращих практик, які можна відтворити та розширити. Інноваційні рішення сприятимуть покращенню екологічної ефективності та стійкості.

Програма LIFE отримала позитивну оцінку в нещодавній середньостроковій оцінці як ефективна, результативна і актуальна. В даний час її продовжено з певними змінами відповідно до Регламенту ЄС № 2021/783 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2021 року про запровадження Програми дій з довкілля та клімату (LIFE) і про скасування Регламенту ЄС № 1293/2013 (далі – Регламент ЄС № 2021/783) [3]. Цей Регламент встановлює Програму дій із навколишнього середовища та зміни клімату (LIFE) (далі – Програма LIFE) на період з 2021 по 2027 рр.

Програма LIFE має сприяти справедливому переходу до стійкої, циркулярної, енергоефективної, заснованої на відновлюваних джерелах енергетики, кліматично нейтральної та стійкої економіки, до захисту, відновлення та покращення якості навколишнього середовища, включаючи повітря, воду та ґрунт, а також здоров'я людини. Вона спрямована також на зупинення втрати біорізноманіття, у тому числі шляхом підтримки впровадження та управління мережею Natura 2000 та боротьби з деградацією екосистем шляхом прямого втручання або шляхом підтримки інтеграції цих цілей в інші політики. Програма LIFE складається з трьох елементів: LIFE-Nature (дії, спрямовані на охорону природних середовищ існування та дикої флори і фауни); LIFE-Environment (імплементация політики та законодавства Співтовариства з навколишнього середовища в ЄС та країнах-кандидатах); LIFE-third countries (технічна допомога третім країнам) [4, с. 31]. Згідно Регламенту ЄС № 2021/783 вона має бути структурована таким чином: (1) компонент «Довкілля», який включає: (а) підкомпонент «Природа та біорізноманіття»; (б) підкомпонент «Циркулярна економіка та якість життя, та (2) компонент «Кліматичні дії», який включає: (а) підкомпонент «Пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація»; (б) підкомпонент «Перехід до чистої енергетики».

Відображаючи важливість боротьби зі зміною клімату в скоординований та амбітний спосіб, відповідно до зобов'язань ЄС щодо

імплементції Паризької угоди про зміну клімату та Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй, Програма LIFE сприятиме інтеграції кліматичних дій шляхом спрямування принаймні 30% витрат бюджету ЄС на підтримку кліматичних цілей. Так, відповідно до Регламенту ЄС № 2021/783 фінансовий пакет для реалізації Програми LIFE на період з 1 січня 2021 р. до 31 грудня 2027 р. становитиме 5 432 000 000 євро. Очікується, що заходи в рамках Програми LIFE внесуть 61% загального фінансового пакета Програми LIFE для досягнення кліматичних цілей. Відповідні дії будуть визначені під час підготовки та реалізації Програми LIFE та переоцінені в контексті відповідних процесів оцінки та перегляду. Витрати в рамках підпрограми «Природа та біорізноманіття» становлять 100% цілі до 10% до 2027 р. Сфера LIFE «Довкілля» має забезпечити 60% своїх ресурсів як внесок у біорізноманіття, підтримуючи мережу Natura 2000 і проекти захисту біорізноманіття, які на 100% сприятимуть досягненню цілі щодо інтеграції біорізноманіття. Крім того, інші дії в рамках програми LIFE Environment, спрямовані на зменшення забруднення та викидів, підтримку комунікаційної та рекламної діяльності тощо, також принесуть користь біорізноманіттю. Їх вага становить 40% [5].

Програма LIFE може фінансувати заходи на підтримку підготовки, впровадження та впровадження екологічного, кліматичного або відповідного енергетичного законодавства та політики Союзу, зокрема: (a) інформація та комунікація, включаючи кампанії з підвищення обізнаності та корпоративні комунікації щодо політичних пріоритетів ЄС, а також щодо стану впровадження та транспонування екологічного, кліматичного або відповідного енергетичного законодавства Союзу; (b) дослідження, опитування, моделювання та створення сценаріїв; (c) підготовка, впровадження, моніторинг, перевірка та оцінка законодавства, політики та програм, а також оцінка та аналіз проєктів, які не фінансуються Програмою LIFE, якщо вони служать її цілям; (d) семінари, конференції та зустрічі; (e) створення мереж і платформ передового досвіду; (f) інші види діяльності, такі як нагородження.

Згідно Регламенту ЄС № 2021/783 програма LIFE є відкритою для участі третій країн. Якщо третя країна бере участь у Програмі LIFE за рішенням, ухваленим відповідно до міжнародної угоди або на основі будь-якого іншого правового інструменту, третя країна надає необхідні права та доступ, необхідні відповідальному уповноваженому службовцю, Європейському бюро з протидії шахрайству (OLAF) та Рахунковій палаті всебічно здійснювати відповідні повноваження.

Угодою між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС LIFE – Програмі дій з довкілля та клімату передбачено, що Україна бере участь у Програмі LIFE відповідно до умов, викладених в Угоді про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та відповідно до

умов та положень, викладених в цій Угоді, у правових актах, зазначених у статті 1 цієї Угоди, а також у будь-яких інших правилах, що стосуються реалізації Програми LIFE, в їх найновіших версіях. Участь України або українських юридичних осіб у Програмі LIFE здійснюється за умови, що Україна сплачує фінансовий внесок за участь у Програмі та пов'язані з цим витрати на управління, реалізацію та операційні витрати в рамках загального бюджету ЄС. Фінансовий внесок України до Програми LIFE встановлюється щороку пропорційно та додатково до суми доступної кожного року в бюджеті Союзу для асигнувань на зобов'язання, необхідних для управління, виконання та функціонування Програми LIFE.

В Угоді між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС LIFE зазначено, що без шкоди для повноважень Комісії, Європейського бюро з протидії шахрайству (OLAF) та Рахункової палати ЄС, стосовно контролю та оцінки Програми LIFE, участь України в цій програмі знаходитиметься під постійним спільним контролем України та Комісії на партнерських засадах. ЄС має право проводити згідно з чинними актами однієї або кількох установ чи органів Союзу та відповідно до чинних угод і/або контрактів, технічні, наукові, фінансові та інші види оглядів та аудитів у приміщеннях будь-якої фізичної особи резидента, юридичної особи, яка заснована в Україні та отримує фінансування від Європейського Союзу, а також будь-якої третьої сторони, яка залучена до використання коштів Європейського Союзу і розташована або заснована в Україні. Європейська Комісія та Європейське бюро з протидії шахрайству (OLAF) уповноважені здійснювати адміністративні розслідування, включно з виїзними перевітками та інспекціями на території України. Ці розслідування проводяться відповідно до правил та умов, визначених чинними актами однієї або кількох інституцій ЄС.

Література:

1. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС LIFE – Програмі дій з довкілля та клімату» від 20 вересня 2022 року. *Голос України*. 2022. № 201. 30 вересня.

2. Парламент ратифікував Угоду про участь України у Програмі ЄС LIFE. Офіційний портал Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/content/misiya-ta-strategiya.html>.

3. Регламент ЄС № 2021/783 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2021 року про запровадження Програми дій з довкілля та клімату (LIFE) і про скасування Регламенту ЄС № 1293/2013. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. L 172. 17.05.2021. Стор. 53.

4. Микієвич М. М., Андрусевич Н. І., Будякова Т. О. Європейське право навколишнього середовища : навч. посіб. Львів, 2004. 256 с.

5. Climate Mainstreaming in the EU Budget: 2022 Update. Study. P. 43.
URL: <https://www.t33.it/resources/docs/ce2053281cab/DocumentingclimatemainstreamingintheEUBudget.pdf>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-41>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОСКАРЖЕННЯ ЗАСУДЖЕНИМ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЗАОЧНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Ковальчук О. А.

студентка

*Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Порядок заочного кримінального провадження досить детально регламентовано у міжнародних актах та законодавстві зарубіжних країни, де окремо увага приділена реалізації такої гарантії додержання прав, свобод та законних інтересів засудженого, як порядок оскарження ним судового рішення, постановленого за його відсутності. Так, у Резолюції (75) 11 Комітету Міністрів Ради Європи «Про критерії, які регламентують розгляд, який проводиться за відсутності обвинуваченого» від 19 січня 1973 року зазначається, що «кожний, чия справа розглядалася за його відсутності, повинен мати можливість оскаржити таке рішення будь-яким доступним йому способом, якби він був присутнім і період часу для оскарження не повинен починатися раніше, а ніж особа, щодо якої постановлено вирок, не отримає повідомлення про постановлене судові рішення, якщо тільки не буде встановлено, що така особа цілеспрямовано намагалася ухилитися від правосуддя» [1].

При вирішенні питання про оскарження засудженим (виправданим) судового рішення, яке постановлене за його відсутності, необхідно виходити із таких вимог: 1) будь-яка особа, щодо якої кримінальне провадження суд розглянув за її відсутності, має право на оскарження, яке передбачене кримінальним процесуальним законодавством; 2) право на перегляд матеріалів кримінального провадження по суті мають ті обвинувачені, яким не було відомо про судовий розгляд; 3) відлік часу на оскарження судового рішення, яке постановлене за відсутності обвинуваченого, починається з моменту отримання повідомлення про постановлене рішення, якщо встановлено, що він не ухилився від явки до суду.